



OTSUS

EELNÕU
1.10.2024

Kuressaare

2024 nr {regNumber}

Kogukondade likvideerimine ja osavaldade moodustamine

Saaremaa valla moodustamisel 2017. aastal moodustati kõigi Saaremaa vallaks ühinenud seniste valdade haldusterritooriumidel osavallad. Erandiks oli Lääne-Saare valla haldusterritoorium, mille puhul moodustati Lääne-Saare kogukond ning 2020. aastal selle asemel iga kolme Lääne-Saare vallaks ühinenud endise valla – Kaarma, Kärla ja Lümada vallad – endisel haldusterritooriumil kogukond.

Praktikas on ilmnunud, et osavalda ja kogukonda ei ole põhjust eristada. Saaremaa valla osavallakogu ja kogukonnakogu esimeeste ümarlaud on osavaldade ja kogukondade korraldust korduvalt arutanud ning otsustas 18. augustil 2022. a võtta sihiks kogude viimise ühtse nimetuse alla ja 2025. aastaks valmistada uueks perioodiks ette piirkondlike esinduskogude võimalikult ühtsed aluspõhimõtted.

Saaremaa Vallavolikogu 28. mai 2020. a määruste nr 20 „Karma kogukonna põhimäärus“, nr 21 „Kärla kogukonna põhimäärus“ ja nr 22 „Lümada kogukonna põhimäärus“ identse § 1 lõike 2 kohaselt on kogukond Saaremaa valla territooriumil ja koosseisus Saaremaa Vallavolikogu kinnitatud põhimääruse ja kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse alusel tegutsev piirkondlik üksus, mille eesmärk on kohaliku initsiatiivi ja identiteedi hoidmine, elanike kaasamine kohaliku elu küsimuste otsustamisse ning piirkondlike huvide esindamine valla ülesannete täitmisel. Nende määruste identse § 10 lõike 1 kohaselt kogukond likvideeritakse volikogu otsusega.

Saaremaa Vallavalitsus algatas selle otsuse eelnõu Saaremaa Vallavolikogule esitamisega kolme senise kogukonna – Karma kogukond, Kärla kogukond ja Lümada kogukond – likvideerimise ja nende senistel territooriumidel samanimeliste osavaldade moodustamise.

Lähtudes eeltoodust ja võttes aluseks kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 22 lõike 1 punkti 11 ja § 57 lõike 3 ning Saaremaa Vallavolikogu 8. detsembri 2017. a määruse nr 15 „Saaremaa valla põhimäärus“ § 40 lõike 2 ja lõike 4 punkti 6, 28. mai 2020. a määruse nr 20 „Karma kogukonna põhimäärus“ § 10 lõike 1, 28. mai 2020. a määruse nr 21 „Kärla kogukonna põhimäärus“ § 10 lõike 1 ja 28. mai 2020. a määruse nr 22 „Lümada kogukonna põhimäärus“ § 10 lõike 1, Saaremaa Vallavolikogu

o t s u s t a b:

1. Likvideerida Saaremaa valla Karma kogukond, Kärla kogukond ja Lümada kogukond.
2. Moodustada senise Karma kogukonna territooriumil Karma osavald.
3. Moodustada senise Kärla kogukonna territooriumil Kärla osavald.
4. Moodustada senise Lümada kogukonna territooriumil Lümada osavald.
5. Otsus jõustub 2025. aastal toimuvate Saaremaa Vallavolikogu valimiste tulemuste väljakuulutamise päeval.

Otsust on võimalik vaidlustada 30 päeva jooksul teatavakstegemisest, esitades vaide Saaremaa Vallavolikogule haldusmenetluse seaduses sätestatud korras või kaebuse halduskohtule halduskohtumenetluse seadustikus sätestatud korras.

(digitaalselt allkirjastatud)

Jaanus Tamkivi
volikogu esimees

SELETUSKIRI

Saaremaa Vallavolikogu otsuse „Kogukondade likvideerimine ja osavaldade moodustamine“ eelnõu juurde

1. Õigusakti vastuvõtmise vajalikkuse põhjendus

Otsuse eelnõu kohaselt moodustatakse kolme senise kogukonna – Kaarma, Kärla ja Lümada kogukondade – asemele osavallad.

Saaremaa valla moodustamisel 2017. aastal moodustati kõigi Saaremaa vallaks ühinenud seniste valdade haldusterritooriumidel osavallad. Erandiks oli Lääne-Saare valla haldusterritoorium, mille puhul moodustati Lääne-Saare kogukond ning 2020. aastal selle asemel iga kolme Lääne-Saare vallaks ühinenud endise valla – Kaarma, Kärla ja Lümada vallad – endisel haldusterritooriumil kogukond.

Kohaliku omavalitsuse korralduse seadus (KOKS) näeb ette osavalla institutsiooni. Kogukonna institutsiooni seadus ette ei näe.

Praktikas on ilmnenu, et osavalda ja kogukonda ei ole põhjust eristada. Saaremaa valla osavallakogu ja kogukonnakogu esimeeste ümarlaud on osavaldade ja kogukondade korraldust korduvalt arutanud ning otsustas 18. augustil 2022. a võtta sihiks kogude viimise ühtse nimetuse alla ja 2025. aastaks valmistada uueks perioodiks ette piirkondlike esinduskogude võimalikult ühtsed aluspõhimõtted. Ümarlaua aruteludes on leitud, et kõik Saaremaa valla piirkondlikud üksused peaksid olema osavallad.

Õigustloovad aktid ei näe ette võimalust kogukonna ümberkujundamiseks osavallaks, kuid näevad ette osavalla või kogukonna moodustamise ja likvideerimise. Seetõttu tuleb üldnimetatud muudatuste tegemiseks kolm senist kogukonda likvideerida ja moodustada nende territooriumidel kolm uut osavalda.

Tulenevalt eeltoodust teeb Saaremaa Vallavalitsus volikogule ettepaneku kolm senist kogukonda – Kaarma, Kärla ja Lümada – likvideerida ja moodustada nende senistel territooriumidel samanimelised osavallad.

Eelnõuga on seotud Saaremaa Vallavolikogule esitatud Saaremaa valla osavaldade põhimääruse eelnõu, mille kohaselt kehtestatakse Saaremaa valla osavaldade ühtne põhimäärus ning kõik senised osavaldade ja kogukondade põhimäärused tunnistatakse kehtetuks. Samuti on eelnõuga

seotud Saaremaa Vallavolikogu määruse „Saaremaa Vallavolikogu 8. detsembri 2017. a määruse nr 15 „Saaremaa valla põhimäärus“ muutmist käsitlev eelnõu. Selle eelnõu kohaselt tehakse valla põhimääruses muudatused, mille kohaselt ei ole Saaremaa vallal enam kogukondi ning osavaldude reguleerib Saaremaa valla osavaldade põhimäärus. Kolmandana on selle eelnõuga seotud volikogule esitatud määruse „Saaremaa Vallavolikogu määruste muutmine seoses Saaremaa valla kogukondade likvideerimisega ja uute osavaldade moodustamisega“ eelnõu.

Kõigi ülalnimetatud õigusaktide jõustumine on kavandatud 2025. aastal toimuvate Saaremaa Vallavolikogu valimiste tulemuste väljakuulutamise päevale.

2. Milliste õigusaktidega on küsimus reguleeritud

Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse (KOKS) § 22 lõike 1 punkti 11 kohaselt on osavalla moodustamine ja lõpetamine, tema pädevuse kindlaksmääramine ja põhimääruse kinnitamine volikogu ainupädevuses. KOKS § 57 lõike 1 punkti 3 kohaselt võib osavalla moodustamise algatada teiste hulgas vallavalitsus. Sama paragrahvi lõike 3 kohaselt otsustab volikogu taotluse alusel osavalla moodustamise või lükkab taotluse tagasi.

Saaremaa Vallavolikogu 8. detsembri 2017. a määruse nr 15 „Saaremaa valla põhimäärus“ § 40 lõike 2 kohaselt osavalla ja kogukonna moodustab volikogu oma otsusega. Osavalla ja kogukonna moodustamiseks valla elanike soovil peab olema esitatud motiveeritud taotlus. Volikogu võib keelduda osavalla või kogukonna moodustamisest või teha ettepaneku teistsugusteks osavalla või kogukonna piirideks, kui ta leiab, et taotluses esitatud piires osavald või kogukond ei toeta valla terviklikku arengut. Valla põhimääruse § 40 lõike 4 punkti 6 kohaselt sätestatakse osavalla ja kogukonna likvideerimise alused ja kord osavalla ja kogukonna põhimääruses.

Saaremaa Vallavolikogu 28. mai 2020. a määruses nr 20 „Kaarma kogukonna põhimäärus“, 28. mai 2020. a määruses nr 21 „Kärla kogukonna põhimäärus“ ja 28. mai 2020. a määruses nr 22 „Lümanda kogukonna põhimäärus“ reguleerib kogukonna likvideerimist paragrahv 10, mis on kõigis neis määrustes identne. Selle paragrahvi lõike 1 kohaselt kogukond likvideeritakse volikogu otsusega.

3. Õigusakti sisu selgitus

Eelnõu koosneb viiest punktist.

Punkti 1 kohaselt likvideeritakse Saaremaa valla Kaarma kogukond, Kärla kogukond ja Lümanda kogukond.

Punkti 2 kohaselt moodustatakse senise Kaarma kogukonna territooriumil Kaarma osavald.

Punkti 3 kohaselt moodustatakse senise Kärla kogukonna territooriumil Kärla osavald.

Punkti 4 kohaselt moodustatakse senise Lümanda kogukonna territooriumil Lümanda osavald.

Punkt 5 on jõustumissäte. Otsus jõustub 2025. aastal toimuvate Saaremaa Vallavolikogu valimiste tulemuste väljakuulutamise päeval. Otsuse jõustumise aeg tuleneb sellest, et kogukonnakogude volituste aeg on võrdne volikogu volituste ajaga. Praegused kogukonnakogud lõpetavad oma tegevuse samal ajal kui lõpevad Saaremaa Vallavolikogu praeguse koosseisu volitused ning nende territooriumidel moodustatavate uute osavaldade osavallakogud moodustatakse juba uues õigusraamistikus.

Kuna praeguste osavaldade ja kogukondade õiguslik seisund, neid käsitlev regulatsioon ning nende sisemine korraldus on identsed, siis muutuvad selle otsuse jõustumisel vaid kolme senise piirkondliku üksuse ja nende esinduskogude nimetus ja õiguslik staatus. Kogukondade

likvideerimine ja osavaldade moodustamine iseenesest ei eelda olulisi lisatoiminguid. Muudatused osavaldade tegevuses tulenevad uuest osavaldade põhimäärusest ja neid on selgitatud selle määruse eelnõu seletuskirjas.

4. Milliseid valla (valdade) õigusakte on vaja kehtetuks tunnistada või muuta õigusakti vastuvõtmisel

Eelnõuga on seotud Saaremaa Vallavolikogule esitatud Saaremaa valla osavaldade põhimääruse eelnõu ning Saaremaa Vallavolikogu 8. detsembri 2017. a määruse nr 15 „Saaremaa valla põhimäärus“ muutmist käsitlev eelnõu, mida on tutvustatud seletuskirja 1. punktis. Teisi õigustloovaid akte selle otsuse vastuvõtmisel vaja muuta ei ole.

Kui seoses kogukondade likvideerimisega on vaja teha muudatusi Saaremaa Vallavalitsuse korraldustes või Saaremaa Vallavalitsuse kui ametiasutuse siseaktides, siis tehakse need muudatused jooksvalt ning olulist lisa-halduskoormust sellega ei kaasne.

5. Ülevaade õigusakti vastuvõtmisega kaasnevatest kuludest ja nende katteallikatest

Otsuse vastuvõtmise ja jõustumisega ei kaasne lisakulusid.

6. Õigusakti eelnõu koostöölastamine

Eelnõu on arutatud Saaremaa valla osavaldade põhimääruse eelnõu arutelu raames osavallakogu ja kogukonnakogu esimeeste ümarlaua koosolekul.

Eelnõu on kavandatud menetleda volikogus ühel lugemisel.

Eelnõu esitaja: valitsus

Eelnõu kuupäev: 1. oktoober 2024. a

Eelnõu ja seletuskirja koostas: vallasekretär Aivar Rahno

Ettekandja: vallavanem Mikk Tuisk, kaasettekandja: vallasekretär Aivar Rahno